

פרשת
קרח
תשפ"ד
לפ"ק

קורל יעקב

לזכר נשמת אבי הרה"צ ר' יעקב יצחק בן הרה"צ ר' משה מנחם שפינגל זצ"ל
רב דק"ק "שערי שמים" רומנישער שוהל, באייט סייד, נוא יארק

בלבד, אחד היה יודע המחלוקת שנחלקו עליו, ועשרה לא היו יודעים.

נראה מדבריו דלא היה נפק"מ לקרח מה שיפסוק משה, ואדרבה עיקר כוונתו היתה לעשות מרידה במשה רבינו, לכן כדי לעשות מרידה באופן גלוי ומפורסם עמד וכנס ר"נ ראשי סנהדראות והלבישן טליתות שכולן תכלת, דזה הי' דבר חידוש, שלא הי' קודם דבר כזה שר"נ סנהדראות לבלשו בגדים כאלו, ובודאי עיי"ז נקהלו הרבה אנשים לראות החידוש הזה, דזהו טבע של בני אדם לראות ולחקור על דברים שלא הורגלו בהם, וכוונתו היתה שעיי"ז תהי' מרידה גדולה ותהא ומפורסם לכל.

ד) ויקח קרח בן יצהר בן קהת בן לוי (ט"ז, א') פירש רש"י ולא הזכיר - בן יעקב, שביקש רחמים על עצמו שלא יזכר שמו על מחלוקתם, שנאמר (בראשית מ"ט, ו) ובקהלם אל תחד כבודי - **איתא בסנהדרין (ק"ט)** וליחשוב נמי בן יעקב - שעקב עצמו לגיהנם, אמר רב שמואל בר רב יצחק - יעקב ביקש רחמים על עצמו. **צ"ע** מה הי' איכפת ליעקב אם יזכר שמו במעשה של קרח. **המהר"ל (גור ארי' תי')** שצדיק המוליד רשע יש דבר פסולת בצדיק שממנו נולד הרשע, כי אין צדיק שלא יהי' בו דבר פסולת ויצא הרשע ממנו, ויעקב התפלל שפסולת של רשע זה לא יצא ממנו, ועל כן לא יזכר שמו במעשה של קרח, לרמוז שקרח לא יקבל שום דבר מיעקב.

וי"ל כוונת יעקב אבינו באופן אחר, ע"פ פירוש רש"י (ט"ז, ז') קרח שפקח היה מה ראה לשטות זה, עינו הטעתו ראה לשללת גדולה יוצאה ממנו, שמואל ששקול כנגד משה ואהרן אמר בשבילו אני נמלט. **התפארת יהונתן פירש כוונתו**, מה ראה קרח להכניס עצמו לחלוק עליו בפומבי, דאף שיעבירו את משה, לא ימנו אותו, דבודאי הכל יאמרו שהמחלוקת היתה רק כדי שהוא יהיה המנהיג, ומתרץ שחשב אם יהיה למשה הנשיאות כל ימי חייו, תהיה בירושה לזרעו, ולא יהא שייך שיוצאי חלציו יהיו מנהיגי כלל ישראל, לכן ביקש להעביר את משה ויהיו כצאן בלי רועה, ואחיי"כ ישו בו בניו להנהיג הדור, כי עינו הטעתו שראה כי זרעו יהיו רועים לעם, ואיי"כ כל ענין המחלוקת של קרח לא היתה לעצמו, כי אם לזרעו אחריו. **ולפ"ז י"ל** שקרח עשה מחלוקת עם משה רק כדי שיוזכו יוצאי חלציו במה שראוי להם, לכן חשש יעקב אבינו יטעון לו שממך למדתי לעשות מחלוקת לזרע הבאים, אחרי ששכלת את ידיך וברכת הקטן לפני הגדול, וטעמך היה - ואולם אחיו הקטן יגדל ממנו, והיינו שיהושע הי' מיוצאי חלציו של אפרים, לכן התפלל יעקב ואמר שלא יזכר שמו עליו, והיינו שלא יאמר שממני למד לעשות כן, וטענה זו לא שייך בשאר הצדיקים הנזכרים בפסוק.

אחד מגדולי תורה שנפטר לפני שנים רבות הגיע בחלום אחר פטירתו לידידו, וסיפר לו ב"ה זכיתי להגיע למקום מנוחתי בגן עדן, אך כיון שפרצה מריבה בין בניי, והם פנו לבית דין, הנה בכל זמן שמוזכר שמי בב"ד בענין זה נגרם לי צער רב, נשמתי מיטלטלת ממקומה, אנא פנה לרב פלוני שישתדל בבית הדין ששמי לא יוזכר בקשר להסכסוך. (ילקוט שמואל)

ה) ויקח קרח - פירש רש"י (ט"ז, ז') קרח שפקח היה מה ראה לשטות זה, עינו הטעתו ראה לשללת גדולה יוצאה ממנו, שמואל ששקול כנגד משה ואהרן אמר בשבילו אני נמלט - **צ"ע** איך שייך דבר כזה שקרח שהי' רשע וכפר בתורה הי' שורה עליו רוח הקודש, וראה לשללת גדולה יוצאה הימנו. **וי"ל עפ"י דברי האבני נזר (מובא בשם משמואל)** כיון שקרח הי' מנושאי הארון

ויקח קרח בן יצהר בן קהת בן לוי (ט"ז, א') פירש רש"י - קרח שפקח הי' מה ראה לשטות זה. **מרן הגאון ר' אלעזר שך זצ"ל הי' רגיל לומר**, הקב"ה אוהב אנשים פקחים - **ביאור הדבר** - אדם פיקח יודע איך להשתרר על היצר הרע, הלא הקב"ה עשה אותו, תעבוד אתה כנגד היצר הרע. **והוסיף בשם החפץ חיים זצ"ל** - מען דארף ניט זיין קיין פרומער, מען דארף זיין א קלוגער. **נראה מדבריו** שאדרבה אם קרח נהג בפקחותו, הי' יכול להתגבר על יצרו, ולהרחיק מן הנסיון של מחלוקת, וחסרון גדול שלו הי' שעשה מעשה טפשות.

וי"ל עוד שלכאורה צ"ע למה הקשה פרש"י על הקטרת הקטורת - קרח שפקח הי' מה ראה לשטות זה, ולא על עצם מחלוקתו עם משה רבינו - קרח שצדיק הי' מה ראה לעבירה זו. (עיי' במדרש שהקשה קושיא זו - מה ראה קרח לחלוק על משה רבינו, פרשת פרה אדומה ראה). **וי"ל עפ"י דברי מרן הגאון ר' אלעזר שך זצ"ל (תורתך שעשועי)** שזה אינו קושיא כל כך איך יכול להיות שצדיק עושה עבירה, שצדיק יכול ליכשל בעבירה, כמו שנאמר (קהלת ז', כ') אין צדיק בארץ אשר יעשה טוב ולא יחטא, אבל קרח שפקח הי' איך עשה שטות כזה, שידע שכל המאטים וחמשים ימותו חוץ מאחד, ואעפ"כ הלך להקטיר קטורת.

ב) ויקח קרח (ט"ז, א') פירש רש"י - קרח שפקח היה מה ראה לשטות זה, עינו הטעתו ראה לשללת גדולה יוצאה ממנו, שמואל ששקול כנגד משה ואהרן, אמר בשבילו אני נמלט. **צ"ע** למה נקרא מחלוקת של קרח - שטות, הלא הי' לו טענה הגונה, כפרש"י שכתב (ט"ז, א') ומה ראה קרח לחלוק עם משה, נתקנא על נשיאותו של אליצפן בן עוזיאל, דהיינו מצד ירושה הנשיאות היתה שלו, ואעפ"כ משה נתן אותה לאליצפן בן עוזיאל, וזה ברור שקרח שהי' מנושאי הארון, לא רצה להיות הנשיא מצד כבוד המדומה, אלא כוונתו היתה לשם דע"י נשיאותו וואלט ער ובני שבטו אסא געשטיגן בעבודת ה'. **וי"ל** דזה גופא בא רש"י לחדש לנו, דאע"פ שהי' לקרח תועלת גדולה בעבודת ה' לעשות מחלוקת, הוא נקרא שוטה, דאין לך שטות גדול מזה להיות בעל מחלוקת. וכדאי להזכיר דברים הנוראים של החפץ חיים זצ"ל, אז עס איז בעסער צו פארמאכען זיבעציג ישיבות, ווי צו האבען איין מחלוקת (יותר טוב לסגור שבעים ישיבות מלעשות מחלוקת אחת).

הנה כל אחד ואחד צריך ללמוד מקרח מוסר השכל, שאע"פ שהז"ל מעידים עליו שפקח הי', ועשה חשבון ע"פ פקחותו, שאי אפשר לו להנזק מהמחלוקת, אעפ"כ אבד הכל, וכבר אמר שלמה המלך (משלי י"ט, כ"א) רבות מחשבות בלב איש ועצת ה' היא תקום, דהיינו אע"פ שלפי חשבוננו מוכח שיהי' מצליח, צריך לדעת שעצת ה' היא תקום, ומה שאתה חושב שאי אפשר להיות יכול להיות, שהצלחת האדם לא תלויה בעצתך אלא בעצת ה'.

ג) ויקח קרח - פירש רש"י הריני חולק עליו ומבטל את דבריו, מה עשה עמד וכנס ר"נ ראשי סנהדראות, והלבישן טליתות שכולן תכלת, באו ועמדו לפני משה, אמרו לו טלית שכולה תכלת חייבת בציצית או פטורה, אמר להן חייבת, התחילו לשחק עליו אפשר טלית של מין אחר חוט אחד של תכלת פטורה, זו שכולה תכלת לא תפטור את עצמה. **צ"ע** וישאלו כך בלי שילבשו אותם (פי' הא היו צריכים לשאול השאלה בלי שילבשו הטליתות, כיון שהיה ספק אצלם אם חייבים בציצית או לא). **המהר"ל (גור ארי' תי')** כדי שיראו ישראל חידוש, דהיינו ר"ן אנשים מלובשים תכלת, וידעו הכל שחלקו על משה, ואם לא היה רק בשאלה

הי' לו רוח"ק, וכמ"ש (שמ"א ו') וישרנה הפרות – איתא בע"ז (כ"ד) שאמרו שירה. **ביאור הדבר** – זה שהי' לקרר רוח הקודש אינו מצד גדולת בחינת נפשיות, שאדרבה הי' רשע וכופר בתורה רח"ל, אלא הוא מכח הבהמיות שבו כמו הפרות הנ"ל ששרו שירה, וע"כ לא היתה מזיקה לו עבירה שבנפש, וזה הי' טעות של קרח שסבור דזה ששורה עליו רוח הקודש הוא מכח הנפש שזה הוכחה על גדלותו, ובאמת מעלה זו הוא בא מכח הבהמות שבו, שסוף כל סוף הי' מנושאי הארץ.

ו) איתא בסנהדרין (ק"י) במתניתא תנא קרח מן הבלועים, ומן השרופים, מן הבלועים דכתיב ותבלע אותם ואת קרח, מן השרופים דכתיב ואש יצאה מאת ה' ותאכל את החמשים ומאתים איש, וקרח בהדיהו. רב יוחנן חולק וסבר דאדרבה קרח לא מן הבלועים, דכתיב ואת כל האדם אשר לקרח – ולא קרח, ולא מן השרופים, דכתיב באכול האש את חמשים ומאתים איש – ולא קרח. ופירש רש"י שם (ד"ה לא מן) שמת אח"כ במגיפת י"ד אלף.

וי"ל באופן אחר, עפ"י הפסוק בסוף פרשת דברים – ומשלם לשנאיו אל פניו להאבידו – פרש"י לשלם לו גמולו הטוב בעולם הזה כדי להאבידו מעולם הבא – **פעם אחת בעת אשר זקני הרה"ק החוזה מלובלין זצ"ל הי' סגור בחדרו בליל שבת קודש קידוש**, פתח פתאום החוזה את הדלת לבית המשמשים, והבית הי' מלא אדמוריים וזקנים מגדולי תלמידיו כולם מלובשים בגדי לבן, ויפנה אליהם הרבי ויאמר להם הנה כתיב – ומשלם לשונאיו אל פניו להאבידו – ותרגמו – ומשלם לשנאוהי טבוון דאינון עבדין קדמוהי בחייהון לאובדיהון, וא"כ שואל אני אתכם בשלמא אם הרשע להוט אחר תאות ממון או אחר תאות הכבוד, נותנים לו ממון או כבוד הרבה, אבל אם הרשע אינו אוהב לא כבוד ולא ממון, אלא אוהב מדריגות או אוהב להיות רבי, במה משלמים לו היעודין טבין דעבד בהאי עלמא, אלא ע"כ בודאי כך הוא שמי שאוהב להיות רבי נותנים לו מן השמים להיות רבי, ומי שאוהב מדריגות נותנים לו מדריגות בכדי להאבידו מעלמא דאתי ח"י, ותיכף סגר הדלת, ונפל על הנאספים שם פחד גדול מדברי הרבי, וטרם הספיקו להתיישב בדבר הלך הרבי אל השלחן לסעודת ליל שבת קודש. **ולפי"ז י"ל דאע"פ שקרח הי' רשע הי' שורה עליו רוח הקודש**, וזה אינו מצד מעלתו, אלא אדרבא הוא מצד רשעותו, והוא כדי להאבידו מעולם הבא, וכדאיתא בסנהדרין (ק"ח, א') תנו רבנן עדת קרח אין להם חלק לעולם הבא שנאמר וקחם עליהם הארץ – בעולם הזה – ויאבדו מתוך הקהל – לעולם הבא, דברי ר"ע.

עיין במהרש"א שם שהסביר מחלוקתם – המ"ד שקרח לא הי' מן השרופים ומן הבלועים, סובר שלא חטא כל כך רק טעה, כדאמרינן שראה שלשלת יוחסין הבאה ממנו, ולכך לא נענש בכל זה, אלא שמת במגפה בעבור שהוציא דבה על משה ואהרן, כמו שמתו המרגלים במגפה על שהוציא דבה על ארץ ישראל. ומ"ד שקרח הי' מן הבלועים ומן השרופים, סובר לפי שהוא הי' בעל המעשה, וחטא הרבים תלוי בו.

נראה שבאמת חטא של קרח לא הי' כל כך קשה, דלא בא החטא רק מחמת שטעה, ולכן סובר רבי יוחנן שלא הי' מן השרופים ומן הבלועים, ואפילו המ"ד שסובר שהי' מן הבלועים ומן השרופים, ג"כ מודה לדבריו, אלא כיון שהי' בעל המעשה, וחטא הרבים תלוי בו, לכן אי אפשר שעונשו יהי' קל מהם.

נראה מדבריו יסוד גדול, שלא להתערב במחלוקת, אפילו אם בעל המחלוקת הוא אדם גדול, וראי' מקרח שחלק על משה רבינו, ואע"פ שהי' נביא ואדם גדול, וכונתו היתה לשם שמים, ואע"כ אלו שהשתתפו במחלוקתו מתו, ולא עוד אלא שעונשם הי' גרוע מעונשו, שהוא מת במגיפה והם היו מן הנבלעים והנשרפים, והחילוק ביניהם הי' שקרח כיוון לשם שמים, רק שטעה, אבל המשתתפים בהמחלוקת לא כיונו כמותו, לכן מתו בעונש חמור ע"י שריפה וע"י בליעת הארץ.

אבל עיין בחתם סופר (תורת משה) שבאמת קרח קבל עונש גרוע יותר מכולם, שראה עצמו בעושר גדול ועבדים ושפחות וכבוד עצום, והר"י נשיאי ישראל הלכו אחר עצתו, וממש לב כל ישראל עמו, ובניו גדולי הדור, ובשעה קלה נצב ערום כיום הולדו מכל עשרו, וכל ריעו נבלעו ונשרפו, ונתבזה בעיני כל ישראל, כי ראו צדקתם של משה ואהרן, טוב מזה המות אפילו בליעה ושריפה, מאשר יחי' ויראה בנפל מאיגרא רם לבירא עמיקתא – נראה שלא פירש כדברי המהרש"א הנ"ל, אלא שבאמת קרח הרשיע יותר מכולם, והטעם שלא הי' מן הבלועים ומן השרופים, הוא בשביל שקבל עונש יותר גרוע מעונשים האלו.

וי"ל עוד עפ"י דברי הפנים יפות, עפ"י הפסוק (ט"ז, ה') וידבר אל קרח ואל כל עדתו לאמר בוקר ויודע ה' את אשר לו ואת הקדוש. **צ"ע** כפל הלשון – את אשר לו ואת הקדוש. (עיין ברש"י – אשר לו – לעבודת לויים. ואת הקדוש – לכהונה). **וי"ל** שקרח ועדתו אמרו למשה – מדוע תתנשא על קהל ה', דהיינו שחשדו את משה שכוונתו הוא להתנשא ולהתגאות על הציבור, והם עשו עצמם כאילו כוונתם לשם שמים להיות משרתי ה', ובאמת נהפוך הוא הדבר שמשה רבינו הי' כל כוונתו לשם שמים, ובמקום גדולתו שם ענוותנותו, כמ"ש בתהלים (כ"ד, ג') מי יעלה בהר ה' ומי יקום במקום קדשו שאחז"ל שזה קאי על משה רבינו, דאף שעלה לגדולה בהר הקודש עדיין קם במקום ענוותנותו, והם הי' כוונתם בשביל נשיאת עצמן, ובפיהן אמרו שכוונתם הי' לשם שמים, וזה עון גדול, ולמדו על זה עזרא הסופר (ט', ז') ואשמתנו גדלה עד לשמים, והטעם הוא כיון שהמהפך הנתת עצמו כאילו עושה לשם שמים. **ולפי"ז י"ל כוונת הפסוק** – בוקר ויודע ה' – מי שכוונתו הי' בשביל עצמו – ל"ו, ומי שכוונתו לשם שמים שהוא הקדוש ומובדל מכבוד עצמו. ולפי"ז מובן הטעם שקרח נטל עמו ראשי העדה לחלוק על משה רבינו, והוא להראות שכוונתו הוא לשם שמים, דיותר מסתברא שציבור מכוין לשם שמים יותר ממשה רבינו שהי' ממונה על הציבור.

וי"ל עוד עפ"י דברי דו"ז הפנים יפות שפירש באופן חידוש, שהטעם שקרח לא הי' מן הנבלעים, הוא כיון שלא הי' לו התראה, שלא הי' אצל משכנו, אלא עמד פתח אהל מועד והקטיר קטורת. ולפי"ז מדויק הפסוק (ט"ז, ל"ב) ותפתח את פ"י וגו' ואת כל הרכוש אשר לקרח – ולא נאמר בלשון – את כל היקום אשר ברגליו, משום דקרח לא מת, וזה שנאמר בפרשת פנחס (כ"ו, יז) ותבלע אותם ואת קרח במות העדה, היינו משום שנתחייב אח"כ מיתה כמו כל העם שאמרו – אתם המתם את עם ה'.

ויקמו לפני משה – התרגום יונתן פ"ו קמו בחוצפה – פעם הלכו שני גדולי הדור, רבינו עקיבא איגר זצ"ל, ורבינו יעקב מליסא בעל חוות דעת, ועברו על פני חבורות נערים שיושבים על ספסל, ולא קמו מפניהם, אמר החוות דעת – נראה שהגענו לדור של עיקבתא דמשיחא, כמ"ש בסוף סוטה – חוצפה יסגא. אמר רעק"א – עדיין רחוקים הם בדרגת החוצפא של עיקבתא דמשיחא, שאז נשב אנו על הספסל, ונערים אלו יעברו לפנינו, וכאשר לא נקום אנו מפניהם הם אומרים עלינו – נראה שהגענו למצב של חוצפא יסגא!

כי שכר הוא לכם חלף עבדתכם – אחד הגיד למרן ר' אלעזר מנחם שך זצ"ל, כי שנה אחת בזמן ההקפות בשמחת תורה, הי' האדמו"ר מבאבוב זצ"ל שרוי בעבודה גדולה, ויצא באמצע הקפות לנוח בחדר צדדי, ואמר האדמו"ר זצ"ל נאמר – וקווי ה' יחליפו כח – דהיינו יראי ה' עושים חליפין, הם נותנין לו עבודה והוא נותן כח – כששמע זאת אמר מרן זצ"ל, כן, אנחנו בעלי חובים גדולים, אנחנו לא נותנים לו מספיק עבודה. (תורתך שעשועי)